

OLGA LENGYEL

CUPTOARELE MORTII

Mărturia unei supraviețuitoare
de la Auschwitz

Traducere din limba engleză de Anca Irina Ionescu

Prefață de Radu Ioanid

CORINT
ISTORIE

—2022—

Capitolul 4

Primele impresii

Am primit prima hrană de dimineață abia a doua zi după ce ne-am stabilit în *koia* – nimic altceva decât o ceașcă de lichid insipid, cafeniu, numit în mod prezumțios „cafea”. Uneori ne dădeau ceai. Ca să fim sinceri, nu era nicio diferență sesizabilă între cele două băuturi. Nu erau îndulcite, dar constituiau toată masa noastră, fără o firimitură, ca să nu spunem o coajă de pâine.

La amiază aveam supă. Este greu de spus ce ingrediente erau în acea fierătură. În condiții normale, ar fi fost absolut necomestibilă. Avea un miros respingător. Adesea ne mâncam porția ținându-ne de nas. Dar trebuia să mâncăm și ne-am învins cumva scârba. Fiecare femeie își înghițea porția de conținut din bol într-o sorbitură lungă – evident că nu aveam linguri – așa cum înghit copiii un medicament amar.

Ceea ce găseam în supă varia în funcție de anotimp. Dar mirosul nu se schimba niciodată. Și totuși, continua să fie o supă „surpriză”. Culegeam din ea nasturi, smocuri de păr, cârpe, cutii de tinichea, chei, până și un șoarece. Într-o zi, cineva a scos o trusă mică de cusut, cu ață și mai multe ace de cusut!

Seara primeam rația zilnică de pâine, 200 de grame. Pâinea era neagră și cu o proporție foarte mare de rumeșuș.

Acesta ne irita în mod dureros gingiile, deja sensibilizate din cauza malnutriției. Absența completă a periutețelor și a pastei de dinți, ca să nu mai vorbim de modul în care erau folosite vasele, ar fi făcut inutil orice tratament.

Pe lângă rația zilnică de pâine, seara primeam puțin gem din sfeclă de zahăr sau o lingură de margarină. Ca favoare excepțională, primeam uneori o felie subțire ca tăișul briciului de salam rotund de origine foarte dubioasă.

Supa și cafeaua erau transportate în oale uriașe de 50 de litri care, cu tot conținutul lor, trebuie să fi avut 75 de kilograme. Oalele trebuiau aduse de către două deținute. Căratul unei asemenea greutate prin ploaie, ninsoare, pe gheață și adesea prin noroi, era o sarcină extrem de dificilă pentru două femei. Uneori, femeile vărsau lichidul fierbinte pe ele și își provocau arsuri grave. Pentru asemenea muncă ar fi fost nevoie de bărbați zdraveni, iar aceste femei nu erau obișnuite cu munca fizică și se aflau într-o stare fizică precară. Dar administratorii germani erau încântați de aceste paradoxuri. Îi puneau adesea pe analfabeți în posturi de funcționari și rezervau munca grea pentru intelectuali.

După ce soseau oalele, supa sau cafeaua erau distribuite de *Stubendienst*, persoana care răspunde de acest serviciu în interiorul blocului. Pentru aceste posturi, *blocova* alegea deținutele cele mai solide și mai brutale, mai ales pe cele care știau cum să mânuiască bastonul. *Stubendienst*, demnitarii temuți ai barăcii, aveau întotdeauna ocazia să se delecteze, încercându-și bastoanele pe spinarea colegelor de detenție a căror „conduită nu fusese mai presus de orice reproș”. Pentru că, la vederea oalelor, unele femei nu reușeau să se stăpânească

și se repezeau la mâncare ca animalele într-o luptă pe viață și pe moarte.

Din oală, lichidul era turnat în cele 20 de boluri pentru fiecare baracă. Fiecare bol, la rândul lui, era împărțit între ocupantele unei *koia*. Problema celei care ar trebui să fie prima provoca multe certuri. În cele din urmă, s-a stabilit un sistem. Cea care primea locul întâi lua bolul sub privirile aprige ale celor 19 colege de *koia*. Acestea numărau cu invidie fiecare înghițitură și urmăreau și cea mai mică mișcare a mărunții lui Adam de pe gâtulejul ei. După ce își înghițea porția de sorbituri, a doua la rând îi smulgea bolul din mâini și își sorbea însetată porția de lichid urât mirositor.

Ce spectacol jalnic! Un singur alt lucru m-a descurajat mai tare: să văd o femeie fină, inteligentă, aplecată peste o baltă cu apă și bând cu lăcomie ca să-și stingă setea. Nu se putea să fi ignorat cât de periculos era să bea un lichid atât de murdar. Dar multe dintre deportate decăzuseră atât de mult, încât erau surde la orice îndemnuri. Moartea ar fi venit ca o eliberare.

* * *

De cât ori îmi amintesc primele zile din lagăr, mă ia cu frig și cu fierbințeală de groază. Era o teroare care creștea fără vreun motiv anume, dar alimentată constant de întâmplări stranii a căror explicație o căutam zadarnic. Noaptea, strălucirea flăcărilor de la „brutăria” misterioasă răzbătea printre crăpăturile din pereți. Strigătele bolnavilor sau ale răniților, înghesuiți în camioane trimise spre o destinație necunoscută, ne zgâriau nervii și ne făceau să fim și mai nefericite. Uneori auzeam focuri de armă, căci gardienii SS își foloseau pistoalele fără reținere. Peste aceste zgomote se auzeau ordinele răstite

cu voci autoritare. Nimic nu ne lăsa să uităm de sclavia noastră. Puteau oare exista cu adevărat asemenea condiții în Europa secolului al XX-lea?

Inimile noastre se îndreptau spre cei de care fuseserăm despărțite. Administratorii lagărului înțelegeau dorurile noastre. La două zile după sosire, ne-au dat cărți poștale și ne-au permis să-i informăm pe cei pe care îi lăsaserăm acasă că suntem „bine sănătoși”. Am fost obligate să facem numai o mică modificare. În loc să arătăm că acele cărți poștale erau trimise de la Birkenau, trebuia să indicăm Waldsee ca localitate. Aceasta mi-a trezit bănuieli și am renunțat la privilegiul de a scrie.

Dar cele mai multe din tovarășele mele au profitat de această ocazie ca să comunice cu lumea de afară. Unele au primit chiar și răspuns patru sau cinci săptămâni mai târziu. Abia în august am înțeles de ce încurajaseră autoritățile germane această corespondență. Un nou tren a sosit la Auschwitz-Birkenau, iar multe deportate ne-au mărturisit că veștile bune pe care le primiseră din lagăr în timp ce se aflau încă acasă le liniștiseră și le determinaseră să neglijeze anumite precauții care le-ar fi putut cruța de deportare. Altele au spus că autoritățile germane aflaseră unde sunt din acele cărți poștale!

Așadar, trucul cărților poștale avusese un triplu efect. Păcălise familiile deținuților, adesea candidate ele însele la deportare; dezvăluisese locul în care se aflau persoanele căutate de Gestapo; și, datorită indicației geografice false, induseseră în eroare opinia publică din țara de origine a deținuților și, în general, din străinătate.

Între timp, cele „bine sănătoase” stăteau înghesuite în *koia*. Scândurile erau îmbinate prost și se depărtau ușor sub

o apăsare prea mare sau o greutate excesivă. Când se prăbușea patul de sus, îl antrena și pe cel din mijloc și strivea cam 60 de femei. Fiecare accident provoca numeroase răni și fracturi. Nu puteam acorda îngrijiri rănitelor, pentru că nu aveam ghips ca să imobilizăm membrele fracturate. Uneori, aveam opt sau zece astfel de accidente într-o singură noapte.

Când acele *koia* erau pline până la refuz, incidentele dintre deținute erau foarte frecvente. În timpul zilei, haosul care domnea în baracă ne făcea să ne urâm una pe alta. Cele mai pașnice suflete simțeau uneori impulsul de a-și strangula vecinele. Noaptea, exasperarea atingea punctul culminant, sub efectul apropierei fizice. O deținută, în timp ce se urca în patul ei de la al treilea nivel, a lovit-o accidental pe o ocupantă de la nivelul al doilea; a urmat o ceartă îngrozitoare. Alta a lovit cu piciorul un pantof în care era ascunsă o coajă de pâine. A rezultat o ceartă violentă, inclusiv cu acuzații de furt.

În timpul nopții, în mijlocul plânsetelor și al gemetelor, deținutele strigau continuu:

- Ia-ți picioarele din gura mea!
- Imbecilo, era să-mi scoți ochii!
- Dă-mi drumul, că mă strangulezi!
- Te rog, lasă-mă să trec, am diaree! Trebuie să ies.

Stubendienst a răspuns:

— Ai înnebunit! Să ieși din baracă în timpul nopții? Te vor împușca. Nici să nu te gândești!

Într-una din primele nopți, *blocova* ne-a adunat să fim martore la purtarea necuviincioasă a unei deportate care suferea de diaree. Făcuse parte din elita societății orașului. Tremurând ca un copil prins după ce a făcut o poznă, s-a scuzat scâncind:

— Vă rog să mă iertați. Îmi este teribil de rușine, dar nu m-am putut ține.

Patrulele SS intrau uneori în barăci în mijlocul nopții. Nu pierdeau nicio ocazie să le pedepsească pe cele care se făceau vinovate de „dezordine”, inclusiv pe cele ale căror *koia* se prăbușiseră. Cât despre cele care căzuseră, germanii le obligau să curețe cu mâinile goale urmele propriului sânge.

* * *

Când am aflat că șefa noastră de baracă, o poloneză pe nume Irka, era în lagăr de patru ani, m-am simțit ușurată. Singura grijă pe care o avea această femeie uriașă, grosolană, era ca nimeni să nu lipsească de la apel; delegase restul autorității unor asistente pe care le alesese dintre cele mai brutale deținute. Dar faptul că Irka era acolo de patru ani dovedea că se putea trăi la Birkenau. Speram că nu va trebui să mai așteptăm patru ani până să părăsim acel infern.

Dar când i-am făcut o aluzie în acest sens Irkăi, aceasta mi-a retezat brusc iluziile.

— Crezi că te vor lăsa să trăiești? a rânjit ea. Te îmbeți cu apă rece. Veți fi ucise toate, cu excepția câtorva cazuri, care vor trăi poate câteva luni. Ai rude?

I-am povestit împrejurările în care îi luasem pe părinții și pe copiii mei cu mine și cum fuseserăm despărțiți unii de alții când sosiserăm în lagăr.

A ridicat din umeri cu un aer indiferent și mi-a spus rece:

— Ei bine, pot să te asigur că nici mama ta, nici tatăl tău și nici copiii tăi nu mai sunt pe lumea aceasta. Au fost lichidați și incinerați chiar în ziua în care ați sosit. Și eu mi-am pierdut

familia în același fel; așa se întâmplă cu toți deținuții în vârstă de aici.

Am ascultat împietrită.

— Nu, nu, este imposibil, am murmurat.

Acest protest timid a scos-o din fire pe *blocova*.

— Dacă nu mă crezi, privește singură! a strigat Irka și m-a târât spre ușă cu un gest isteric. Vezi flăcările acelea? Este cuptorul de la crematoriu. O să fie vai de tine dacă se află că știi. Spune-i așa cum facem noi: „brutăria”. De fiecare dată când vine un tren nou, cuptoarele rămân în urmă și morții trebuie să aștepte o zi sau două până sunt incinerați. Poate că familia ta este incinerată chiar acum!

Văzând că nu pot rosti niciun cuvânt de disperare, vocea ei s-a umplut de o tristețe profundă.

— Mai întâi îi incinerează pe cei pe care nu-i pot folosi: copiii și bătrânii. Toți cei așezați în stânga la gară sunt trimiși direct la crematoriu.

Stăteam acolo ca moartă. Nu plângeam. Eram aproape inertă, fără viață. „Chiar după sosire! Când i-au dat la o parte? Dumnezeu Mare! Eu l-am pus pe băiețelul meu în stânga! Cu iubirea mea prostească, am spus adevărul, că încă nu avea 12 ani. Am vrut să-l cruț de munca forțată și prin aceasta l-am ucis!”

Nu-mi mai amintesc nimic altceva din acea zi. Am zăcut pe fundul acelei *koia* într-o inconștiență completă. Spre miezul nopții cineva a venit și m-a zgâlțâit mult timp. Am deschis ochii; era soția unui doctor care călătorise în același vagon de vite cu noi.

— Soții noștri nu sunt departe de aici! a șoptit ea. În seara aceasta l-am zărit pe doctorul X.

Cu câtă nerăbdare am așteptat dimineața! Decisesem că, orice ar fi, trebuie să-l văd pe soțul meu. Trebuia să-i spun ce aflasem. Poate mă va asigura că nu a fost decât o minciună răutăcioasă.

Am nesocotit ordinele și am riscat să fiu prinsă de SS-iști. M-am strecurat jos din *koia* în zori. La intrarea în baracă, am văzut un grup de deținute în uniforme de pușcăriașe. Când m-am apropiat, am înțeles că erau inspectoare. Cu toată îndrăzneala, pentru că acum nu mai aveam nicio teamă, le-am rugat să mă ajute. Au refuzat să-mi dea informații. Dacă erau prinse că oferă indicații ar fi fost pedepsite cu 25 de lovituri de bici.

Nu m-am lăsat. Le-am rugat. Le-am implorat. În cele din urmă, le-am convins să-i transmită câteva cuvinte dr. X. Când acesta a apărut, m-a informat că soțul meu era aproape. Aceasta mi-a dat din nou curaj. Trebuia să-l văd! Trebuia să știe ce știam eu! Ca obsedată, am continuat să-l caut și să întreb de el. Am fost lovită de trei ori de gardienii germani, pentru că mă aflam într-o secție a lagărului unde nu trebuia să fiu; dar loviturile nu contau, trebuia să-l găsesc. Și în sfârșit – dar cât durase! – am reușit să-l găsesc!

Deși îmi pierdusem sensibilitatea după primele mele experiențe din lagăr, tot am fost șocată într-un mod dureros când l-am revăzut pe soțul meu. Cel care era atât de meticulos și de îngrijit – dr. Miklós Lengyel, șeful unui sanatoriu, chirurg, un om minunat – era murdar, zdrențuit, sfrijit. Era ras în cap și îmbrăcat în uniformă de infractor. Se uita și el la mine cu ochi care nu voiau să creadă. În rochia mea zdrențuită, în care eram pe jumătate dezgolită, probabil că îl șocasem chiar mai

rău decât el pe mine. În mod sigur nu arătam ca femeia care fusese soția și tovarășa lui în zile mai fericite.

Stăteam acolo în tăcere, încându-ne cu propriile emoții. Apoi, cu o voce pustiită de descurajare, a spus:

— Aici ne-au adus.

Nu s-a exprimat precis, dar am înțeles. 20 de ani de efort intens, de trudă și de încredere în viitor ca să ajungem aici, sclavi ai celui de-Al Treilea Reich!

Stăteam lângă sârma ghimpată și nu puteam zăbovi. Gardienii ne puteau descoperi în orice moment.

I-am spus cât am putut de succint ce îmi spusese *blocova* despre moartea celor doi fii și a părinților mei. Vorbeam inexpresiv, pe un ton care îmi suna straniu în propriile urechi. În timp ce cuvintele mi se revărsau de pe buze, în fața ochilor mi-a apărut chipul fiului mai mic, Thomas; cândva, spusese că nu i se poate întâmpla nimic rău atât timp cât mama și tata erau cu el. Am continuat:

— Nu pot să cred că niște ființe umane, chiar și germani, sunt capabili să ucidă copii mici. Tu poți crede? Dacă este adevărat, nu mai există niciun motiv să trăiesc. Nu trebuie să sufăr. Am otrava cu mine. Pot să termin totul chiar acum.

S-a așternut o liniște pustie după relatarea mea. Nu a rostit niciun cuvânt. Trăsăturile lui chinuite nu trădau nicio emoție. Puteam să-mi imaginez prin ce chinuri trecuse.

— Nu am să-ți spun că trebuie totuși să trăiești în pofida tuturor acestor lucruri, a murmurat el în final. Dar poate că ar trebui să aștepti.

Înțelesese profunzimea disperării mele. După o altă pauză, a adăugat răgușit:

— Vrei să-mi dai și mie jumătate din otrava ta? Au luat-o pe a mea.

M-am aplecat să scot capsula din căptușeala ghetei, când s-a răzgândit.

— Nu, nu o vreau. S-ar putea să ai nevoie de toată! Pentru mine va fi mai ușor decât pentru tine să mai găsesc alta, dar tu ești femeie!

În acel moment, ne-au zărit doi gardieni germani. S-au repezit sălbatic spre noi, ne-au lovit cu bicele. Ne-au alungat înapoi, fiecare în blocul său. Nu am apucat să ne luăm rămas-bun.

— Sfârșitul e aproape pentru ei, a strigat el, în timp ce gardienii îl târau înapoi. Ne vedem curând! Curaj!

În ziua următoare, bărbații au fost mutați din lagăr.

* * *

Când m-am întors la baraca mea, m-am întâlnit cu un coleg care fusese tot în trenul nostru. Băiatul lui de 16 ani era lângă el.

— L-ai văzut pe Thomas al meu? am întrebat, sperând totuși împotriva tuturor aparențelor.

— Da, l-am văzut la gară, când l-au despărțit de bunica lui, a răspuns omul. L-au trimis împreună cu alți doi copii în partea cealaltă a liniei, acolo.

Și a arătat chiar în direcția „brutăriei”.

— La Blocul Doi, a intervenit tânărul, este un birou unde deținuții sunt înregistrați și tatuati. Mergeți repede acolo! Spuneți-le că fiul dumneavoastră are 12 ani. Poate reușiți să-l readuceți în lagăr.

M-am dus repede la Blocul 2.

— Unde alergi așa? a întrebat un deținut german. Avea uniformă de pușcăriaș cu un triunghi verde pe piept. Triunghiul verde arăta că este german. Erau deținuții de drept comun care aveau adesea posturi importante în lagăr.

— Mă duc să încerc să-l transfer pe fiul meu într-un batalion de muncă, i-am spus.

— Unde este?

— Nu știu, dar ieri a fost dus în partea cealaltă a liniei de cale ferată.

— Atunci nu te mai gândeai la el, m-a sfătuit omul, cu un gest de resemnare.

— Trebuie să-l găsesc.

Nu plângeam, dar simțeam cum ochii mi se umplu de lacrimi.

— Este o nebunie, a spus el. Nu are rost să încerci că găsești pe cineva aici.

— Vreau să-mi găsesc fiul! am repetat cu obstinație.

— Ai face mai bine să-ți vezi de necazurile tale, m-a îndemnat el. Ești încă tânără, mai poți să-ți salvezi pielea. Dacă dovedești că poți fi rezonabilă, s-ar putea să primești mâncare și îmbrăcăminte. Asta este ceea ce contează cu adevărat.

O femeie în uniformă SS a venit în fugă. Avea un bici din curelușe de piele și sârmă de fier. Am recunoscut-o pe Hasse, una dintre comandantele temute ale lagărului.

Pușcăriașul german a întins o mână protectoare deasupra mea.

— N-o lovi! a spus el. Este „nouă”. Își caută fiul. L-au dus ieri de partea cealaltă a liniei.

Pușcăriașul i-a făcut cu ochiul și comandanta a părut liniștită. Bărbatul era un specimen fizic atrăgător, în timp ce ea

era o creatură grasă și urâtă. A uitat de mine și l-a privit intens pe pușcăriaș. În acea privire luceau pofta și dorința. În lagăr înțelegeai lucrurile acestea.

Omul purta o îmbrăcăminte de pușcăriaș relativ curată și, ceea ce era foarte neobișnuit, nu era ras în cap. Dar nu era deținut politic. Era criminal.

Femeia a râs și s-a apropiat de el. Am fugit și de astă dată am fost cruțată de o bătaie. Chipeșul meu protector obținuse milă din partea unei gardiene SS. Aceasta era lumea întoarsă cu susul în jos pe care o creaseră germanii.

Capitolul 5

Apelul și „Selecțiile”

Știam deja că în lagăr existau „selecții” periodice la care sunt alese victimele pentru crematorii. Dar nu știam că apelul era folosit și pentru decimarea deținuților.

Erau două apeluri în fiecare zi, unul în zori, al doilea aproximativ la ora 3 după-amiaza. Înainte să se facă apelul propriu-zis, trebuia să așteptăm ore întregi. Indiferent de vreme, trebuia să stăm în picioare: 1 400 de femei în fața fiecărei barăci, 35 000 în tot lagărul, 200 000 în toate lagărele din zona Birkenau-Auschwitz. Când eram acuzate de o încălcare a regulamentului, trebuia să stăm în genunchi în noroi și în praf.

Dimineața în zori, dărdâiam de frig, mai ales dacă ploua, ceea ce se întâmpla foarte des. Iarna, apelul se făcea în aceleași condiții, indiferent că era zăpadă sau ger. Încercam să ne înghesuim una în alta ca o turmă de oi, dar gardienele noastre cu haine călduroase erau vigilente. Trebuia să rămânem în poziție de drepti și să respectăm distanța cerută.

În după-amiezile de vară preleva cealaltă extremă și soarele ne ardea cu razele lui fierbinți. Transpiram până când zdrențele noastre murdare ni se lipeau de piele. Eram chinuite fără încetare de sete, dar nu îndrăzneam să rupem rândurile

ca să căutăm o picătură de apă. Senzația de sete arzătoare este legată în mod strâns de toate amintirile din lagăr, căci rația noastră zilnică abia dacă depășea un sfert de litru de apă, cel mult două guri.

Toată lumea trebuia să fie prezentă la apel, inclusiv bolnavii. Chiar și cei care aveau scarlatină sau pneumonie trebuiau să fie acolo. Toți deținuții bolnavi care nu se puteau ține pe picioare erau aduși în pături și depuși în primul rând, lângă morți. Toți trebuiau să fie prezenți: nu exista absolut nicio excepție, nici măcar pentru morți.

La început, unele deținute au încercat să tragă chiulul și nu au venit la apel ca să evite statul în frig și oboseala. Naivitatea lor le-a costat scump. Uneori, o deținută lipsea pentru că dormise prea mult. Aceste episoade erau catastrofale. Cele care lipseau trebuiau găsite și nu puteam părăsi rândurile până nu erau localizate. Până și gardienii își pierdeau capetele. Ne numărau și iar ne numărau. Alții se repezeau în toate părțile pe biciclete, între birourile comandantului și barăci. Alții percheziționau toate *koia*. Tot lagărul intra în alertă.

Cei mai exaltați gardieni păreau să considere aceste inadvertențe drept absențe! Acestea, de regulă femei din SS, erau niște siluete stranii cu mantalele lor negre de ploaie. Arătau ca niște vulturi care își așteptau prada. Cu toate mantalele și hainele călduroase, nu ezitau niciodată să caute adăpost când ploua. Adesea nu se mai oboseau să vină deloc la apel. Numai deținutele erau nevoite să îndure asprimea vremii. Dar dacă puteam să prindem o picătură de apă de ploaie ca să ne înmuiem gâturile eram consolete.

Pe lângă apelul obișnuit, mai erau și apeluri speciale. Suna un gong și cuvântul fatal „apel!” era repetat în barăci.

Când auzeam ordinul – indiferent unde eram, la bucătărie, la spălător, la latrină – porneam în grabă spre locul de adunare ca apucatele.

Lagărul vuia. După ce ne așezam în rânduri, nu mai aveam nimic de făcut decât să-l așteptăm pe comandant, adesea în genunchi, măcinate de ură și de teamă. Cele care întârziu sau se furișau plecând de acolo erau întotdeauna descoperite. Sărmanele suflete erau călcate în picioare de către *kapo*, căci comandatele care răspundeau de *kommando*-uri se întreceau între ele în aplicarea acestor „corecții”, deși erau tot deținute; și o lăseau pe „vinovată” cu membrele fracturate și fața însângerată.

La aceste apeluri speciale, erau aruncate la un loc deținute de toate naționalitățile și clasele sociale. Una dintre vecinele mele era soția unui ofițer de carieră din armată, originară din Cracovia; alta era o muncitoare din Paris. Am auzit plângerile unei țărănci din Ucraina, ocară unei desfrânată din Salonic, rugăciunile cehoaicelor în suferință.

— De ce ești aici? ne întrebam una pe alta.

Răspunsurile variau:

— În orașul nostru a fost ucis un german.

— Gestapoul m-a scos dintr-un cinematograf.

— M-au ridicat când ieșeam cu cei doi copii de la biserică.

Nici nu am reușit să-l anunț pe soțul meu.

— Sunt evreică.

— Sunt țigancă.

Totuși, cel mai frecvent răspuns era:

— Nu am nici cea mai mică idee de ce sunt aici.

Cele mai multe deținute de la Auschwitz se resemnaseră cu soarta lor și aveau o filozofie foarte simplă: una fusese ridicată

de germani pentru că avusese ghinion; altele erau acasă în libertate, pentru că avuseseră noroc.

Aveam în lagăr și câteva deținute tinere, practic niște copii. Trebuia să vină și ele la apel. Germanii le dădeau voie să mai trăiască puțin, dar aceste fete de 13 sau 14 ani îndurau greutățile vieții din lagăr. Cu toate acestea, erau privilegiate față de tinerii evrei de aceeași vârstă care erau trimiși imediat la camerele de gazare.

Tratamentul aplicat copiilor era de necrezut. Ca pedeapsă, erau obligați să stea în genunchi ore în șir, uneori cu fața spre soarele arzător, uneori cu pietre pe cap, iar alteori ținând câte o cărămidă în fiecare mână. Copiii aceștia, numai piele și os, erau murdari, înfometați, zdrențuiți și desculți. Ofereau o priveliște jalnică.

Ascultam din când în când conversațiile lor. Vorbeau la fel ca noi despre lucrurile din care se compunea existența lor zilnică din lagăr; moarte, spânzurări, cuptoarele din crematoriu. Vorbeau calm și realist, așa cum alți copii de vârsta lor vorbesc despre jocuri și teme pentru școală.

Mă mai gândesc și acum la acele apeluri. Care era sensul lor? De ce erau administratorii lagărului atât de preocupați de acestea? Scopul lor era, firește, să distrugă moralul deținuților; dar, în același timp, ținându-ne în noroi, în frig sau în arșiță, grăbeau procesul de exterminare, care era adevăratul obiectiv al lagărului.

* * *

„Selecțiile” se făceau de regulă la apel. SS-istele, Hasse și Irma Grese, sau dr. Mengele, dr. Klein și alți șefi naziști asistau

la acest apel. Alegeau de fiecare dată un număr de deținute, chipurile, în vederea unui așa-zis „transfer”.

Încă înainte să-i văd, aflasem de la deținutele mai vechi că dr. Mengele și Irma Grese erau șefi ai lagărului și arătau amândoi bine. Cu toate acestea, am fost surprinsă să văd cât de frumoși erau cu adevărat și cât de atrăgători.

Dar în ochii lui Mengele era o anumită sălbăticie care te făcea să te simți stingherit. În timpul selecțiilor, nu rostea niciodată niciun cuvânt. Stătea și fluiera încetitor ca pentru sine și arăta cu degetul mare fie spre dreapta, fie spre stânga, indicând astfel în ce grup trebuia să meargă persoana selectată. Deși lua decizii care însemnau exterminare, părea un bărbat agreabil și încântat de el însuși.

Când am dat cu ochii de Irma Grese, am fost sigură că o femeie atât de frumoasă nu poate fi crudă. Pentru că era într-adevăr un „înger” blond cu ochi albaștri.

Câteodată alegeau deținute pentru fabricile de război, dar, în general, le selectau numai pentru camera de gazare. De fiecare dată lua de la 20 până la 40 de persoane din fiecare baracă. Atunci când selecția se efectua în întregul lagăr, 500 sau 600 de deținute erau trimise la moarte.

Cele alese erau înconjurată imediat de *Stubendienst*, care trebuiau să le păzească să nu fugă, sub amenințarea celei mai aspre pedepse. Femeile și bărbații condamnați erau duși la intrarea principală. Acolo aștepta un camion care îi transporta la camera de gazare. Când cuptoarele morții erau suprasolicitate, oamenii erau trimiși la barăci speciale sau la spălătoare, unde așteptau ore întregi, uneori chiar zile, până să le vină rândul la gazare. Totul se făcea ordonat și fără cel mai mic sentiment de compasiune din partea stăpânilor.

Pe lângă apeluri mai exista și așa-numitul *Zahlappel*, care avea loc în interiorul barăcii. Clădirea era dintr-odată izolată și medicul-șef SS, asistat de o doctoriță care răspundea de deportate, ea însăși deținută, intrau și efectuau selecții suplimentare. Femeilor li se poruncea să se dezbrace complet de zdrențe. Apoi defilau cu brațele în sus prin fața doctorului Mengele. Nu-mi pot imagina ce vedea la aceste siluete descărnate. Dar își alegea victimele. Acestea erau urcate într-un camion și duse undeva, tot în pielea goală. De fiecare dată, acest spectacol era tragic și umilitor în același timp. Umilitor nu doar pentru sărmanele sacrificate, ci pentru toată omenirea. Căci aceste suflete nefericite duse acum la abator erau ființe umane – la fel ca mine și ca tine.